

Rzeszów 15 lutego 2013 r.

INFORMACJA O SPOSOBIE I ZAKRESIE REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH WNIOSKÓW I ZALECEŃ WYDANYCH PRZEZ PRZEDSTAWICIELI RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH W ZWIĄZKU Z WIZYTACJĄ ZAKŁADU KARNEGO W RZESZOWIE W RAMACH KRAJOWEGO MECHANIZMU PREWENCJI

Ad. 1.

Kierownictwo jednostki sprawuje bieżący nadzór nad pracą podległych funkcjonariuszy w zakresie praworządnego wykonywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztu. Podczas przeprowadzanych inspekcji jednostki, odpraw kierownictwa, odpraw penitencjarno – ochronnych, odpraw realizowanych w poszczególnych Oddziałach Penitencjarnych oraz w poszczególnych komórkach organizacyjnych każdorazowo poleca się podległej kadrze realizować obowiązki służbowe zgodnie z zasadami określonymi przepisami prawa oraz etyki zawodowej, a także zasadami humanitaryzmu i poszanowania godności ludzkiej.

Powyższa tematyka omawiana jest w trakcie szkoleń kadry pełniącej służbę w bezpośrednim kontakcie z osadzonymi.

W bieżącym roku zaplanowano kolejne szkolenia funkcjonariuszy z zakresu służbowego zachowania się, zasad komunikacji społecznej, radzenia sobie w warunkach stresu oraz przeciwdziałania negatywnym objawom wypalenia zawodowego. Szkolenia te mają na celu wyeliminowanie ewentualnych przypadków niewłaściwego traktowania osadzonych oraz przypomnienie funkcjonariuszom o obowiązku wykonywania zadań służbowych w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności osobistej osadzonych.

W celu uzyskania odpowiednio wysokich standardów nawiązano kontakt z Komendą Wojewódzką Policji w Rzeszowie. W ramach współpracy w dniu 04.10.2012 r. Pełnomocnik Podkarpackiego Komendanta Policji ds. Ochrony Praw Człowieka podinsp. Mariusz Skiba przeprowadził dla funkcjonariuszy Zakładu Karnego w Rzeszowie wykład na temat „Prawa człowieka a służba funkcjonariusza publicznego”. Wykład dotyczył w szczególności obowiązujących procedur będących gwarancją praworządności działania funkcjonariuszy publicznych w aspekcie przestrzegania praw człowieka.

Zapisałam się
25.02.2013

2

W 2013 roku zostaną podjęte kolejne działania profilaktyczne mające na celu wyeliminowanie ryzyka nieprawidłowości w zwracaniu się oraz traktowaniu osadzonych przez funkcjonariuszy jednostki.

Najważniejsze z nich to:

- bieżący monitoring skarg składanych przez osadzonych a dotyczących niewłaściwego traktowania przez funkcjonariuszy oraz bardzo wnikliwe ich wyjaśnianie pod nadzorem zastępcy dyrektora – kierującego oddziałem penitencjarnym;
- stały monitoring sposobu realizacji obowiązków służbowych przez kierowników poszczególnych działów, a w szczególności ochrony, penitencjarnego, terapeutycznego, ośrodka diagnostycznego oraz koordynatorów oddziałów penitencjarnych;
- objęcie problematyki praworządności działań funkcjonariuszy osobistym nadzorem przez zastępców dyrektora – kierujących oddziałami penitencjarnymi;
- systematyczne prowadzenie (raz w kwartale) szkoleń funkcjonariuszy działu ochrony, penitencjarnego, terapeutycznego obejmujących w szczególności następujące zagadnienia:

a/ komunikacja interpersonalna w relacjach funkcjonariusz – osadzony,

b/ stres zawodowy i formy zachowań w warunkach stresu,

c/ wypalenie zawodowe: objawy, strategia przeciwdziałaniu zjawisku.

Szkolenia o których mowa będą prowadzone przez psychologów - funkcjonariuszy jednostki oraz psychologów Medycyny Pracy w ramach struktury oddziałów penitencjarnych;

- prowadzenie raz w kwartale przez Pełnomocnika Podkarpackiego Komendanta Policji ds. Ochrony Praw Człowieka warsztatów dla funkcjonariuszy pod nazwą „Prawa człowieka w służbie funkcjonariusza. Przeciwdziałanie dyskryminacji”

Zagadnienie bezwzględnego przestrzegania zasad właściwego traktowania osadzonych z poszanowaniem ich godności osobistej pozostanie także pod stałym nadzorem dyrektora jednostki.

Ad. 2.

Zgodnie z dyspozycją art. 2 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej jednym z podstawowych zadań Służby Więziennej jest humanitarne traktowanie osób pozbawionych wolności.

Obszar praworządnego wykonywania obowiązków służbowych stanowi jeden z priorytetów kierownictwa jednostki. Kontrolę w tym zakresie sprawuje również Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Rzeszowie, co wynika z zapisu § 8 ust. 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów załatwiania wniosków, skarg i próśb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. nr 151, poz. 1467, z późn. zm.) zawierającego dyspozycję, aby w szczególnie uzasadnionych przypadkach skargi były rozpatrywane na miejscu zdarzenia

przez przedstawicieli jednostki organizacyjnej nadrzędnej nad jednostką organizacyjną, której skargi dotyczą. Taki sposób postępowania wdrożony jest każdorazowo, gdy treść skargi wskazuje i uprawdopodobnia wystąpienie niepraworządnego działania funkcjonariuszy i pracowników SW, a zwłaszcza naruszenia nietykalności cielesnej osób pozbawionych wolności.

Kierownictwo jednostki bardzo poważnie potraktowało sygnały świadczące o potencjalnej możliwości wystąpienia przypadków naruszenia nietykalności cielesnej osadzonych w oddziale IV tutejszej jednostki. Podjęto wszelkie możliwe działania mogące potwierdzić lub zdementować informacje pozyskane przez wizytujących jednostkę od osadzonych, a mianowicie:

- zabezpieczono i poddano analizie nagrania z monitoringu (zał. nr 1);
- sporządzono charakterystykę socjologiczną grup osadzonych przebywających w oddziale IV (zał. nr 2);
- sporządzono charakterystykę funkcjonariuszy pełniących służbę oddziałową w oddziale IV (zał. nr 3);
- dokonano analizy poziomu skargowości osadzonych z oddziału IV (zał. nr 4);
- zebrano informacje dotyczące zdarzeń nadzwyczajnych i innych wydarzeń mających miejsce w oddziale IV (zał. nr 5);
- zgromadzono notatki służbowe świadczące m. in. o możliwości instrumentalnego działania niektórych osadzonych (zał. nr 6, 7, 8)

Analiza zebranej dokumentacji oraz prowadzone w tej sprawie działania wyjaśniające wskazują, że zgłoszone przez kilku osadzonych przypadki naruszenia ich nietykalności cielesnej przez funkcjonariuszy pełniących służbę w oddziale IV nie znalazły potwierdzenia. W tym miejscu należy podkreślić, że mimo zgłoszenia cyt. z protokołu „(...) zdarzają się sytuacje, w których młodzi tymczasowo aresztowani, tj. osoby około dwudziestego roku życia, popadają w konflikty z oddziałowymi, skutkujące przypadkami naruszania nietykalności cielesnej, a także stosowania przemocy(...)”, „(...) dwóch stwierdziło, iż było ofiarami przemocy ze strony oddziałowych (...)” przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji po przeprowadzeniu rozmów ze wszystkimi tymczasowo aresztowanymi, którzy z uwagi na swój wiek byli potencjalnie narażeni na doświadczanie tego typu zachowań ze strony oddziałowych – nie znaleźli w wypowiedziach innych osadzonych potwierdzenia zgłoszonych okoliczności. Natomiast dwie osoby które wstępnie zgłosiły naruszenie wobec nich nietykalności cielesnej nie zdecydowały się na złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa za pośrednictwem przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji. Uwzględniając znajomość i umiejętność korzystania przez osadzonych ze swoich praw wyrażającą się między innymi składaniem próśb, skarg i wniosków, w świetle niepotwierdzenia opisanych okoliczności przez innych osadzonych - informacja o naruszaniu przez funkcjonariuszy nietykalności cielesnej wydaje się być mało prawdopodobne.

W Zakładzie Karnym w Rzeszowie obowiązuje jednolitość w sposobie traktowania osadzonych. Polityka penitencjarna w tym zakresie jest zwarta,

we wszystkich oddziałach mieszkalnych obowiązują jednakowe standardy postępowania z tymczasowo aresztowanymi i skazanymi. Fakt, iż nieprawidłowości w tym zakresie zgłosili wyłącznie osadzeni zakwaterowani w jednym z wizytowanych oddziałów, wynika prawdopodobnie z niechęci konkretnych osadzonych do szeroko pojętego wymiaru sprawiedliwości w tym do funkcjonariuszy służby więziennej. Twierdzenia te mogą mieć charakter instrumentalny, mający na celu wymuszenie korzystnych dla osadzonych decyzji. Może o tym świadczyć zachowanie niektórych osadzonych po zakończeniu wizytacji przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji (zał. nr 6, 7).

Pomimo braku potwierdzenia przypadków naruszenia nietykalności cielesnej osadzonych, w ramach profilaktyki przeprowadzono szereg odpraw i szkoleń w zakresie przestrzegania praw, a zwłaszcza humanitarnego traktowania, poszanowania godności i zapewnienia właściwych warunków bytowych osobom skazanym na karę pozbawienia wolności i tymczasowo aresztowanym.

Działania w tym zakresie będą kontynuowane stanowiąc bardzo ważny obszar zadań kontrolnych kierownictwa jednostki.

Ad. 3.

Kierownictwo dostrzega potrzebę stałego prowadzenia remontów cel mieszkalnych poprzez między innymi zabudowę kąpoków sanitarnych oraz kompleksową wymianę wszystkich istotnych składników wyposażenia. Potrzeba o której mowa jest warunkowana nie tylko zaleceniami instytucji monitorujących warunki odbywania kary ale przede wszystkim wynika z bieżącej oceny amortyzacji cel mieszkalnych.

W Zakładzie Karnym w Rzeszowie znajduje się 323 cele, z czego 134 zostały w ostatnich latach gruntownie wyremontowane i posiadają trwałą zabudowę kąpaka sanitarnego.

W 2011 r. wykonano remont generalny 16 cel mieszkalnych, w roku 2012 -18, natomiast w roku bieżącym zaplanowano remont kolejnych 20 cel.

Skala i zakres prac remontowych w celach mieszkalnych jest uzależniony od poziomu zaludnienia całej jednostki bowiem wiąże się z koniecznością wyłączenia pomieszczenia z bieżącego użytkowania przez okres około 10 dni oraz ilości środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

Ad. 4.

Jednostka sukcesywnie wyposaża łóżka osadzonych w drabinki i bariery zabezpieczające przed upadkiem. W roku 2012 zostało zamontowanych 50 szt. drabinek i zabezpieczeń. Zestawy są montowane w pierwszej kolejności w celach tzw. „przejściowych” oraz dla osób o obniżonej sprawności fizycznej. W 2013 roku zaplanowano zakup kolejnych 30 szt. drabinek i zabezpieczeń, a jeżeli sytuacja finansowa jednostki na to pozwoli to ta ilość zostanie zwiększona.

Jednocześnie od wielu lat w sposób bardzo staranny wyznacza się dolne łóżka przede wszystkim tym skazanym u których występują różnego rodzaju zaburzenia neurologiczne (np. osadzeni ze zdiagnozowaną padaczką, zwiększonym ryzykiem wystąpienia powikłanego zespołu abstynenckiego, niepełnosprawni).

Sytuacja w tym zakresie jest stale monitorowana między innymi podczas codziennych wizytacji cel mieszkalnych przez wychowawców, wizytacji kierujących oddziałami penitencjarnymi oraz koordynatorów.

Ad. 5.

Wymiana kratki wentylacyjnych w jednostce odbywa się na bieżąco. W przypadku uszkodzenia lub zniszczenia kratka jest niezwłocznie przekazywana do warsztatu konserwacyjnego celem naprawy lub wymiany na nową.

Każdorazowe kontrole cel dokonywane przez funkcjonariuszy pionu ochrony oraz wizytacje innych bezpośrednio odpowiedzialnych funkcjonariuszy obejmują sprawdzenie stanu kratki wentylacyjnych. Czynność ta stanowi jedno z podstawowych zadań ochronnych i wynika bezpośrednio z faktu, iż często osadzeni traktują niezabezpieczone przewody wentylacyjne jako miejsca do ukrywania przedmiotów niedozwolonych.

Ad. 6.

Zakład Karny w Rzeszowie dysponuje jedną, dwuosobową celą mieszkalną dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych. Cella ta umiejscowiona jest w oddziale dla skazanych stwarzających poważne zagrożenie społeczne, albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa jednostki. W przypadku potrzeby, osoba niepełnosprawna może zostać w niej zakwaterowana na warunkach ogólnych.

Przewiduje się w I kwartale bieżącego roku przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych jednej celi w oddziale terapeutycznym a w II i III kwartale dwóch kolejnych cel w oddziałach ogólnych.

Ad. 7.

W łaźni Zakładu Karnego w Rzeszowie zostały zamontowane specjalne uchwyty oraz siedzisko mające ułatwić kąpiel pod prysznicem osobom niepełnosprawnym.

Ad. 8.

Osadzeni w Zakładzie Karnym w Rzeszowie zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności korzystają raz w tygodniu z ciepłej kąpeli. Skazani zatrudnieni przy pracach brudzących korzystają z częstszych kąpeli. Osadzeni korzystają z kąpeli pod natryskiem w dwóch łaźniach od poniedziałku do soboty w godz. 7³⁰ – 15³⁰ według grafiku kąpeli.

Realizowane są również kąpiele dodatkowe zlecone przez lekarza oraz dla osadzonych biorących udział w czynnościach procesowych.

Ograniczenia infrastrukturalne związane z wielkością powierzchni będących w dyspozycji jednostki nie pozwalają obecnie na wydzielenie nowych pomieszczeń z przeznaczeniem na potrzeby łaźni. Jest to w istocie zasadnicza przyczyna która praktycznie uniemożliwia korzystanie przez osadzonych z ciepłej kąpielii częściej niż raz w tygodniu. Szacunki prowadzone w jednostce wskazują także na prognozowany wzrost kosztów związanych z realizacją tego zamierzenia (zwiększone zużycie wody, energii elektrycznej).

Jednocześnie kierownictwo jednostki w związku z planowaną rozbudową (budowa pawilonu mieszkalnego o poj. 258 miejsc oraz budynku więziennego - usługowego) realizowaną w latach 2013 -2017 przewiduje utworzenie dodatkowych łaźni w celu zwiększenia możliwości korzystania z ciepłej kąpielii przez osadzonych.

Ad. 9.

Bezpośrednio po stwierdzeniu pokrywania się grafiku określającego godziny zajęć organizowanych w świetlicy oddziału IV z grafikiem wskazującym porę realizacji spacerów osadzonych wskazaną nieprawidłowość wyeliminowano. W obecnej chwili podobna sytuacja nie występuje a bezpośredni nadzór w tym zakresie sprawują koordynatorzy w oddziałach penitencjarnych.

Ad. 10.

Według stanowiska Dyrektora Generalnego Służby Więziennej przekazanego do jednostek podstawowych w piśmie BPR-023-21/12/714 z dnia 21 marca 2012 r., w obecnie obowiązującym stanie prawnym zakaz przewidziany w art. 217c k.k.w., zgodnie z którym tymczasowo aresztowany nie może korzystać z aparatu telefonicznego oraz innych środków łączności przewodowej i bezprzewodowej, oznacza, że tymczasowo aresztowany nie może porozumiewać się telefonicznie z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem lub radcą prawnym.

Zaznaczyć należy, że mimo szerokiej nowelizacji kodeksu karnego wykonawczego, która obowiązuje od 01.01.2012 r. i podnoszenia przez Rzecznika Praw Obywatelskich kwestii rozmów telefonicznych tymczasowo aresztowanych z ich pełnomocnikami, ustawodawca nie zdecydował się zmianę treści art. 217c k.k.w.

Ad. 11.

Dokonano zmian Zarządzenia Wewnętrznego Nr 42/12/DP Dyrektora Zakładu Karnego w Rzeszowie z dnia 31 maja 2012 roku w sprawie ustalenia zasad porządku wewnętrznego obowiązującego w zakładzie oraz stosowania ulg poprzez precyzyjne określenie definicji osoby bliskiej.

Ad. 12.

W trakcie przeprowadzanych rozmów informacyjnych i wstępnych osadzeni w szczególności zapoznawani są z ich prawami i obowiązkami oraz z ustalonym w zakładzie porządkiem wewnętrznym. Mając świadomość, że odpowiednia wiedza o prawach i obowiązkach osadzonego ma znaczenie dla praworządnego wykonania kary, jak też sprzyja stosowaniu zasady indywidualizacji, personel penitencjarny przywiązuje dużą wagę do informowania nowo przyjętych osadzonych o sprawach które mają znaczenie dla przebiegu odbywanej kary pozbawienia wolności i wykonywania tymczasowego aresztu.

Warto podkreślić, że pojęcie „poinformowania” nie sprowadza się jedynie do umożliwienia osobie pozbawionej wolności zapoznania się z przepisami, lecz ma szerszy zakres – obejmuje także (z uwzględnieniem poziomu wiedzy, wykształcenia itp.) udzielanie stosownych wskazówek i wyjaśnień.

We wszystkich celach mieszkalnych, w tym również przejściowych znajdują się egzemplarze obowiązującego w jednostce porządku wewnętrznego. Ponadto osadzeni mają swobodny dostęp do kodeksów i komentarzy oraz innych aktów prawnych, także międzynarodowych, określających prawa osób pozbawionych wolności.

Osadzonym zapewnia się nie tylko dostęp do informacji pisemnej ale także do personelu który w ramach codziennych wizytacji cel udziela potrzebnych wskazówek i wyjaśnień.

Nadrzędnym celem tych działań, jest przede wszystkim umożliwienie osadzonym zaznajomienia się z ich podstawowymi prawami i różnymi aspektami procesu wykonywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztu.

Pojawiające się sygnały przekazywane przedstawicielom Krajowego Mechanizmu Prewencji dotyczące niezrozumienia określonych zagadnień dotyczących przebywania w warunkach izolacji mogły być w pojedynczych przypadkach efektem indywidualnych właściwości intelektualnych lub stanu psychicznego osadzonego.

Ad. 13.

Niezwłocznie po powzięciu informacji o braku na tablicach ogłoszeń umieszczonych w korytarzu oddziału II adresów instytucji stojących na straży praw człowieka uzupełniono je w przedmiotowym zakresie. Ponadto przeprowadzono czynności sprawdzające we wszystkich oddziałach mieszkalnych, które wykazały, iż wskazany przypadek miał miejsce jedynie w jednym z jedenastu oddziałów mieszkalnych Zakładu Karnego w Rzeszowie.

Ad. 14.

Informacja określająca datę kolejnego przyjęcia przez lekarza przekazywana jest osadzonym przez pielęgniarkę pełniącą służbę w określonym oddziale mieszkalnym.

Ad. 15.

Jednostka dysponuje dwoma izbami chorych zlokalizowanymi w oddziale II o łącznej pojemności 6 miejsc, wchodzących w skład ogólnej pojemności zakładu określonej na poziomie 1002 osadzonych.

W związku z koniecznością zapewnienia osadzonym określonej kodeksowo normy 3 m² powierzchni mieszkalnej oraz ogólnego wysokiego poziomu zaludnienia jednostki sięgającego 100 %, istnieje okresowo konieczność przebywania osadzonych w izbie chorych bez konkretnych wskazań medycznych. Sytuacje o których mowa nie mają w odniesieniu do poszczególnych osadzonych długotrwałego charakteru i wynikają bezpośrednio z zaleceń Centralnego Zarządu Służby Więziennej dotyczących racjonalnego wykorzystania wszystkich miejsc w celu ograniczenia ujemnych skutków przeludnienia. (BIS-401-58/09/4587 z dnia 9 października 2009 r., BIS-073/9/11/267 z dnia 1 lutego 2011 r., BP-401/01/04/1115 z dnia 11 marca 2004 r.)

Jednocześnie ilekroć pojawi się potrzeba osadzenia osoby lub osób chorych w izbie chorych, podejmowane są stosowne przemieszczenia. Przed ich wykonaniem w izbie chorych przeprowadzane są każdorazowo niezbędne zabiegi sanitarne, których zakres jest określany przez Kierownika Zakładu Opieki Zdrowotnej.

Ad. 16.

Zgodnie z Art. 115 § 7 KKW skazanemu odbywającemu karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu zamkniętego świadczenia zdrowotne są udzielane w obecności funkcjonariusza nie wykonującego zawodu medycznego; na wniosek funkcjonariusza lub pracownika podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności, świadczenia mogą być udzielane skazanemu bez obecności funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego.

W związku z występującymi w służbie więziennej przypadkami agresji werbalnej, a nawet naruszenia nietykalności cielesnej lekarza lub innych pracowników służby zdrowia przez osadzonych, obecność podczas przyjęć lekarza funkcjonariusza działu ochrony jest jak najbardziej uzasadniona. W celu zapewnienia osadzonym poszanowania intymności podczas badań, drzwi do ambulatorium są zamykane, a funkcjonariusze działu ochrony zostali poinstruowani o zasadach zachowania podczas przyjęć lekarskich.

Stwierdzone podczas wizytacji nieprawidłowości zostały wyeliminowane, a bieżące przyjęcia są monitorowane w tym zakresie przez koordynatorów oddziałów penitencjarnych i kierownika ZOZ.

Jednocześnie należy wskazać, że w niektórych sytuacjach związanych przede wszystkim z agresją osadzonego kierowaną wobec personelu medycznego, niereagowaniem na wydawane polecenia, funkcjonariusz działu ochrony ma obowiązek podjęcia działań w celu zapewnienia bezpieczeństwa.

Ad. 17.

Osadzeni odbywający karę pozbawienia wolności w oddziałach terapeutycznych ZK Rzeszów mają dostęp do psychoterapeutów zatrudnionych na etatach funkcjonariuszy którzy w ramach realizowanych obowiązków prowadzą psychoterapię indywidualną osadzonych. Dzieje się tak zarówno w oddziale (X) dla skazanych uzależnionych od środków odurzających lub psychotropowych jak również w dwóch oddziałach (II i VI) dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo.

W oddziale X zatrudnionych jest dwoje certyfikowanych terapeutów uzależnień oraz psycholog aktualnie odbywająca szkolenie w dziedzinie psychoterapii uzależnień. Wymienieni funkcjonariusze prowadzą równolegle do zajęć grupowych (edukacyjnych i warsztatowych) terapię indywidualną skazanych biorących udział w zajęciach grupowych.

Podobnie sytuacja wygląda w oddziałach dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo. Zespół terapeutyczny tworzą kierownik (z wykształcenia psycholog) oraz pięciu psychologów. Czworo z nich posiada ukończone szkolenia z zakresu psychoterapii, a dwoje kontynuuje kształcenie zmierzające do uzyskania certyfikatu psychoterapeuty. Grono psychologów z oddziałów terapeutycznych dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi również prowadzi zajęcia grupowe i indywidualne z powierzonymi ich opiece skazanymi. Tak więc osadzeni przebywający w oddziałach terapeutycznych ZK Rzeszów mają zagwarantowany dostęp do psychoterapii indywidualnej.

Ad. 18.

Zalecenie dotyczące zapewnienia funkcjonariuszom tworzącym zespół terapeutyczny, realizującym zadania w oddziałach terapeutycznych ZK w Rzeszowie możliwości korzystania z superwizji jest merytorycznie uzasadnione. Kierownictwo jednostki bada aktualnie możliwości w tym zakresie. Dotyczy to zarówno osoby superwizora który posiada niezbędne uprawnienia do prowadzenia superwizji zespołu terapeutycznego, jak i kosztów niezbędnych na ten cel. Jednocześnie informuję, że w chwili obecnej obowiązujące w Służbie Więziennej akty prawne i zalecenia nie regulują kwestii superwizji.

Ad. 19.

Opiekę psychiatryczną wobec osadzonych przebywających w oddziale terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo sprawuje od kilku lat lekarz psychiatra – doktor nauk medycznych z dużym doświadczeniem zawodowym. Liczba konsultacji w skali miesiąca realizowanych wobec wskazanej kategorii jest bezpośrednio określana przez lekarza specjalistę, psychologów oraz kierownika ZOZ. Dodatkowo w sytuacji wystąpienia

natychniastowej potrzeby konsultacji psychiatrycznej, są one realizowane w kontakcie z cywilną placówką służby zdrowia.

Mając świadomość znaczenia opieki psychiatrycznej sprawowanej wobec skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo, także w perspektywie ewentualnego powstawania zdarzeń godzących bezpośrednio w bezpieczeństwo jednostki, kierownictwo na bieżąco monitoruje sytuację w tym zakresie zapewniając w możliwie największej skali zaspokojenie potrzeb osadzonych.

Ad.20.

W oddziałach terapeutycznych dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo o łącznej pojemności 151 miejsc, pełni służbę 4 wychowawców, 5 psychologów oraz 1 terapeuta zajęciowy. Zespół funkcjonariuszy pod nadzorem kierownika działu terapeutycznego prowadzi oddziaływanie psychokorekcyjne w oparciu o program oddziału, programy readaptacyjne w tym również z wykorzystaniem terapii zajęciowej.

Kierownictwo jednostki dostrzega potrzebę zatrudnienia drugiego terapeuty zajęciowego w oddziałach dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo. W 2013 roku zostaną podjęte starania na rzecz pozyskania etatu celem zatrudnienia terapeuty zajęciowego.

DYREKTOR
Zakładu Karnego w Rzeszowie
Andrzej Leńczuk
p. inż. mgr Andrzej Leńczuk

Wyk. w 2 egz.:

- 1) adresat
- 2) a/a

Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Rzeszowie

35-322 Rzeszów, ul. Załęska 76; tel. 017 85 80 780;
fax: 017 85 20 361; e-mail: oisw_rzeszow@sw.gov.pl

DDO... 712173 / 12

OIRP-073/7/13 / 851

Rzeszów 2013-03-18

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPEŁ. 2013-03-18

ZAE. NR 1540939

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Zespół „Krajowy Mechanizm Prewencji”

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

AJ

2013-03-21

W odpowiedzi na pismo RPO-712173-VII-720.5/12/AI przedstawiam stanowisko odnośnie zawartego zalecenia dotyczącego przyznania środków finansowych niezbędnych do wykonania zaleceń dla Zakładu Karnego w Rzeszowie nr: 3, 4, 5, 6, 7 wymienionych w raporcie z dnia 21 grudnia 2012 roku.

W planie finansowym na 2013 rok, opracowanym przez tutejszy inspektorat, dla Zakładu Karnego w Rzeszowie wydzielone zostały środki celowe w § 4210 w kwocie 20.000 zł na zakup materiałów do wykonania zabudowy kąteków sanitarnych.

W 2012 roku w Zakładzie Karnym w Rzeszowie wyposażono w drabinki i bariereki zabezpieczające 50 kpl. łóżek piętrowych. W 2013 roku w ramach własnego planu finansowego ZK w Rzeszowie planuje wyposażenie kolejnych 30 kpl. łóżek. Na dostosowanie dalszych 50 kpl. łóżek w system drabinek i barierki środki dla ZK w Rzeszowie są zabezpieczone przez OISW w Rzeszowie.

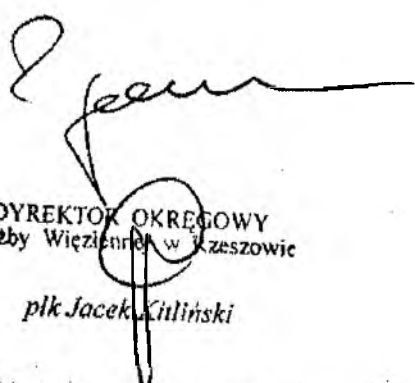
Kratki wentylacyjne zostały uzupełnione lub wymienione przez ZK w Rzeszowie w ramach środków finansowych wydzielonych przez OISW w Rzeszowie w bieżącym planie finansowym.

ZK w Rzeszowie planuje dostosować w I kwartale 2013 r. jedną celę mieszkalną i kolejno w II i III kwartale po jednej celi do potrzeb osób niepełnosprawnych. Środki finansowe na realizację tego zadania są zabezpieczone przez OISW w Rzeszowie w planie na 2013 rok.

Zaplanowano się
21.03.2013 r. B

W łaźni ZK w Rzeszowie zamontowane zostały uchwyty oraz siedziska dla osób niepełnosprawnych w ramach środków wydzielonych przez OISW w Rzeszowie w bieżącym planie finansowym.

Dodatkowi informuję, że wszystkie zalecenia kierowane do jednostek podległych są szczegółowo analizowane przeze mnie i przez specjalistów OISW w Rzeszowie, a ich realizowanie jest na bieżąco monitorowane. W miarę potrzeb i możliwości udzielana jest również stosowna pomoc.

DYREKTOR OKRĘGOWY
Służby Więziennej w Rzeszowie

plk. Jacek Kitliński

wyk. w 2 egz
① adresat
2. a/a

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
RPO-712173-VII-720.5/12/AI

Warszawa, 2013-03-21

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

ppłk mgr Andrzej Leńczuk
Dyrektor Zakładu Karnego
Rzeszów-Załęże
ul. Załęska 76
35-322 Rzeszów

Zespół
„Krajowy Mechanizm Prewencji”

17209989

Szanowny Panu Dyrektorze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 lutego 2013 r. (data wpływu do BRPO 25 luty 2013 r.) uprzejmie dziękuję za ustosunkowanie się do zaleceń zawartych w Raporcie Krajowego Mechanizmu Prewencji. Jednocześnie pragnę odnieść się do niektórych z przedstawionych przez Pana Dyrektora kwestii.

1. W zakresie przeprowadzanych przez wychowawców rozmów wstępnych z osobami tymczasowo aresztowanym należy wskazać, że informacje pozyskane przez przedstawicieli KMP w trakcie wizytacji zdają się nie potwierdzać deklarowanej przez Pana Dyrektora świadomości oraz zaangażowania personelu penitencjarnego w zapoznanie nowo przyjętych osadzonych z ich prawami, obowiązkami oraz zasadami funkcjonowania w jednostce. W opinii KMP wskazuje na to ponadto przytoczenie fragmentu Raportu dotyczącego interpretacji pojęcia „poinformować” użytego przez ustawodawcę w treści art. 210 kkw oraz § 9 ust 2 i 3 rozporządzenia w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz. U. z 2003 r. Nr 152, poz. 1449) jako powinności nie tylko zapoznania osadzonego z obowiązującymi przepisami, ale również udzielania mu stosownych wyjaśnień i wskazówek z jednoczesnym zastrzeżeniem, że odebrane przez przedstawicieli Mechanizmu sygnały świadczące o naruszeniu prawa do informacji pochodziły od osób, które ze względu na swoje możliwości intelektualne lub stan psychiczny nie były zdolne do zrozumienia przekazywanych im treści. Podkreślić w tym

ANALIZY

miejscu należy, że udzielenie niezbędnych informacji w sposób szczegółowy i przystępny wymagane jest bowiem przede wszystkim w odniesieniu do osób, których poziom wiedzy, ale także poziom intelektualny i stan psychiczny wskazuje, że nie będą one w stanie w inny sposób zapoznać się z zagwarantowanymi im prawami oraz ciężącymi na nich obowiązkami. W związku z powyższym KMP ponownie zaleca przekazywanie osadzonym kompleksowych informacji dotyczących zasad funkcjonowania w jednostce z uwzględnieniem indywidualnych możliwości danej osoby do ich przyswojenia oraz zrozumienia.

2. Krajowy Mechanizm Prewencji podtrzymuje zawarte w raporcie stanowisko dotyczące kwaterowania osadzonych zdrowych w izbach chorych. Pomimo niewątpliwych problemów z rozmieszczeniem skazanych wynikających z poziomu zaludnienia jednostek penitencjarnych oraz konieczności zapewnienia wszystkim osadzonym normy 3m² powierzchni mieszkalnej stałe lub nawet czasowe przekształcanie izb chorych w cele mieszkalne należy uznać za niedopuszczalne. Izby chorych stanowią pomieszczenia o szczególnym przeznaczeniu, a zatem powinny być one niezwłocznie dostępne i odpowiednio przygotowane na występujące u osadzonych przypadki zachorowań. Wymóg ten nie jest w jednostce zachowany z uwagi na fakt, iż, zgodnie z udzielonymi przez Pana Dyrektora wyjaśnieniami, w sytuacji stwierdzenia choroby u osadzonego podejmowane są dopiero czynności mające na celu stworzenie możliwości zakwaterowania go w izbie chorych.
3. Podobnie zastrzeżenia Mechanizmu budzi kwestia udzielania świadczeń medycznych w obecności funkcjonariuszy niewykonujących zawodu medycznego. Wskazana praktyka, mimo iż zgodna z art. 115 § 7 kkw, stoi w sprzeczności ze wskazanymi w raporcie uregulowaniami ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 417) uzależniającymi obecność innych osób w trakcie udzielania świadczeń medycznych od zgody pacjenta (art. 22). W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji przywołany przepis kodeksu karnego wykonawczego wprowadza wyjątek od konstytucyjnej zasady równości wszystkich obywateli wobec prawa

(art. 32 Konstytucji RP). Od zasady tej Konstytucja nie przewiduje żadnych odstępstw i wyjątków. Standardy międzynarodowe także zawierają zalecenie, aby poufność badań lekarskich przeprowadzanych w zakładzie karnym była zagwarantowana i respektowana na takich samych zasadach jak w powszechnym systemie opieki zdrowotnej (art. 13 Rekomendacji Nr R (98)7 Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich dotyczącej etycznych i organizacyjnych aspektów opieki zdrowotnej w więzieniu). Przepis art. 115 § 7 kkw budzi wątpliwości także co do swojej zgodności z innymi uregulowaniami zawartymi w ustawie zasadniczej. W tym miejscu należy wskazać, iż we wniosku skierowanym do Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 października 2010 r. (RPO-637905-VII-10/MC) Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o stwierdzenie niezgodności art. 115 § 7 kkw z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Zdaniem Mechanizmu przywołanym w odpowiedzi Pana Dyrektora przypadkom agresji słownej lub fizycznej osadzonych wobec personelu medycznego można równie skutecznie zapobiegać z pomocą odpowiednich rozwiązań technicznych, np. wyposażając gabinety lekarskie w system instalacji przywoławczej, lub oczekiwania funkcjonariusza na zewnątrz przy przymkniętych drzwiach do gabinetu.

Mając na uwadze powyższe argumenty, na podstawie art. 22 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karaniami, ponownie proszę o wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości.

DYREKTOR ZESPOŁU

Joanna Wóza Lewandowska

Ł. 30.04

SLUŻBA
WIĘZIENNA

ZAKŁAD KARNY W RZESZOWIE

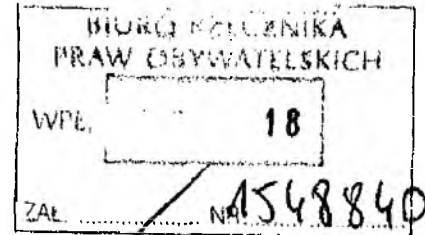
Rzeszów 35-322, ul. Załęska 76; tel. 017 85 80 700; faks: 017 85 35 420

e-mail: zk_rzeszow@sw.gov.pl

RPO-712173/12

DP-503/301/13/13899

Rzeszów 12.04.2013 r.

Pani
Justyna Róża Lewandowska
Dyrektor Zespołu
w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

A)
2013-04-19

Szanowna Pani Dyrektor

Bardzo dziękuję za przekazanie uwag i sugestii zawartych w piśmie z dnia 21.03.2013r. - sygn. RPO-712173-VII-720.5/12/Al.

Opierając się na przedstawionej argumentacji oraz obowiązujących przepisach uprzejmie informuję co następuje:

1) W trakcie przeprowadzanych rozmów osadzeni w szczególności zapoznawani są z ich prawami i obowiązkami oraz z ustalonym w zakładzie porządkiem wewnętrznym. Podkreślić należy fakt, iż personel penitencjarny posiada świadomość konieczności przekazywania rzetelnych informacji pozwalających na pozyskanie gwarancji właściwego zaaklimatyzowania się osadzonych do warunków izolacji penitencjarnej. W zależności od właściwości osobowościowych i intelektualnych dobierane są odpowiednie środki przekazu wyjaśnień bądź wskazówek. Osadzeni w przypadku ujawniania trudności w właściwym odbiorze komunikatów są konsultowani psychologicznie. Dostępność personelu wychowawczego i psychologicznego gwarantuje w naszej ocenie pewność właściwego przekazu niezbędnych informacji również z uwzględnieniem możliwości intelektualnych i stanu psychicznego danego osadzonego. W przypadkach zgłoszenia przez osadzonego trudności w przedmiotowej sprawie podejmowane są dodatkowe działania zmierzające do właściwego i adekwatnego przekazu informacji.

2) Wszelkie informacje dotyczące izb chorych w jednostce, jak również ich zagospodarowania podane w piśmie z dnia 19.02.2013r. pozostają aktualne. Doprecyzowania w naszej ocenie wymaga stwierdzenie,

że w sytuacji choroby osadzonego i konieczności zakwaterowania w izbie chorych dopiero podejmowane są stosowne działania związane z zwolnieniem miejsc w tym pomieszczeniu. Takie sytuacje faktycznie mogą zaistnieć, jednakże czynności związane z przygotowaniem izby chorych są priorytetem i w żaden sposób nie opóźniają umieszczenia tam osadzonego zgodnie z zaleceniami w tej materii.

3) W odniesieniu do zastrzeżeń dotyczących kwestii udzielania świadczeń medycznych podtrzymujemy stanowisko zawarte w piśmie z dnia 19.02.2013r. Faktem jest, iż proponowane rozwiązania techniczne w postaci instalacji przyzywowej w gabinetach lekarskich stanowią istotny środek zapobiegawczy w przypadku agresji słownej lub fizycznej osadzonego wobec personelu medycznego i są aktualnie stosowane w tutejszej jednostce, jednak nie dają one dostatecznej gwarancji zapewnienia bezpieczeństwa osobistego wymienionym osobom. Mając na względzie specyfikę jednostki penitencjarnej, jak również podnoszone w odpowiedzi z dnia 19.02.2013r. uregulowania prawne wskazujemy obecnie na konieczność stosowania dotychczasowej praktyki udzielania świadczeń zdrowotnych w obecności funkcjonariusza nie wykonującego zawodu medycznego, jednocześnie z uwzględnieniem odstępstwa na wniosek funkcjonariusza lub pracownika podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności.

Podsumowując powyższe podkreślam, że wszyscy funkcjonariusze jak i pracownicy Zakładu Karnego w Rzeszowie realizując swoje codzienne obowiązki zwracają stale uwagę na przestrzeganie obowiązujących zasad dotyczących właściwego traktowania osób przebywających w warunkach izolacji. Wdrożone dodatkowo procedury, opisane w poprzednim i obecnym piśmie przyczynią się z pewnością do większej kontroli i nadzoru nad powyższą tematyką i sprawią, że ryzyko zaistnienia nieprawidłowości na tym odcinku zostanie zminimalizowane.

2
Dawotani
DYREKTOR
Zakładu Karnego w Rzeszowie
mjr mgr Robert Kogut

Wyk. w 2 egz.:

1) adresat

2) a/a

JP